

BOSHLANG'ICH SINFLARDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH ORQALI TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

Azimovna Dilafuz Maxmudjonova

Dang'ara tumani 40-umumiy o'rta ta'lim maktabining boshlang'ich sinf o'qituvchisi.

S.Mirxayitova

QDPI Fakultrlararo pedagogika va psixologiya kafedrası katta o'qituvchisi.

Annotatsiya

O'quv jarayoni barcha o'quvchilarning doimiy harakati va o'zaro ta'siri orqali sodir bo'lishi kerak. Aynan mana shu qoida interaktiv ta'lim uchun markaziy o'rin tutadi.

Kalit so'zlar: o'quv jarayoni, boshlang'ich ta'lim, o'yin, interfaol metodlar, tizimlilik

Umumiy boshlang'ich ta'limning zamonaviy ta'lim standarti tizimli-faollik yondashuviga asoslanadi, bu esa ta'lim faoliyati asosida bolaning shaxsini rivojlantirishni ta'minlaydi. Rivojlanayotgan ta'limda o'quv faoliyati bola tomonidan faqat bilim olishga qaratilgan faoliyat emas, bu o'quvchi o'rganishi mumkin bo'lgan vositalarni oladigan maxsus faoliyatdir. Maktabga mazmunli bilish va bilim olishga o'rgatish g'oyasi taklif etiladi, ya'ni. bilim olish usuli. Shunday qilib, bugungi kunda ta'limdagi asosiy pedagogik vazifa bolalarning harakatini boshlaydigan shart-sharoitlarni yaratish va tashkil etishdir. O'quv jarayoni barcha o'quvchilarning doimiy harakati va o'zaro ta'siri orqali sodir bo'lishi kerak. Aynan mana shu qoida interaktiv ta'lim uchun markaziy o'rin tutadi. Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interfaol uslublar (innovation pedagogik va axborot texnologiyalari)dan foydalanib, ta'limning samaradorligini ko'tarishga bo'lgan qiziqish, e'tibor kundan-kunga kuchayib bormoqda. Zamonaviy texnologiyalar qo'llanilgan mashg'ulotlar o'quvchilar egallayotgan bilimlarni o'zlari qidirib topishlariga, mustaqil o'rganib, tahlil qilishlariga, xatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishlariga qaratilgan. O'qituvchi bu jarayonda shaxs va jamoaning rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyanishiga sharoit yaratadi, shu bilan bir qatorda, boshqaruvchilik, yo'naltiruvchilik vazifasini bajaradi. Bunday o'quv jarayonida o'quvchi asosiy figuraga aylanadi.

Bugungi kunda ta'lim muassasalarining o'quv-tarbiyaviy jarayonida pedagogik texnologiyalardan foydalanishga alohida e'tibor berilayotganining asosiy sababi quyidagilardir:

*Birinchi*dan, pedagogik texnologiyalarda shaxsni rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirish imkoniyatining kengligida "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" da rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirish masalasiga alohida e'tibor qaratilgan.

*Ikkinchi*dan, pedagogik texnologiyalar o'quv-tarbiya jarayoniga tizimli faoliyat yondashuvini keng joriy etish imkoniyatini beradi.

Uchinchidan, pedagogik texnologiya o`qituvchini ta`lim-tarbiya jarayonining maqsadlaridan boshlab, tashxis tizimini tuzish va bu jarayon kechishini nazorat qilishgacha bo`lgan texnologik zanjirni oldindan loyihalashtirib olishga undaydi.

To`rtinchidan, pedagogik texnologiya yangi vositalar va axborot usullarini qo`llashga asoslanganligi sababli, ularning qo`llanilishi “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” talablarini amalga oshirishni ta`minlaydi.

O`quv-tarbiya jarayonida pedagogik texnologiyalarning to`g`ri joriy etilishi o`qituvchining bu jarayonda asosiy tashkilotchi yoki maslahatchi sifatida faoliyat yuritishiga olib keladi. Bu esa o`qituvchidan ko`proq mustaqillikni, ijodni va irodaviy sifatlarni talab etadi.

Har qanday pedagogik texnologiyaning o`quv-tarbiya jarayonida qo`llanilishi shaxsiy xarakterdan kelib chiqqan holda, o`quvchini kim o`qitayotganligi va o`qituvchi kimni o`qitayotganiga bog`liq. Pedagogik texnologiya asosida o`tkazilgan mashg`ulotlar yoshlarning muhim hayotiy yutuq va muammolariga o`z munosabatlarini bildirishlariga intilishlarini qondirib, ularni fikrlashga, o`z nuqtai nazarlarini asoslashga imkoniyat yaratadi. Hozirgi davrda sodir bo`layotgan innovasion jarayonlarda ta`lim tizimi oldidagi muammolarni hal etish uchun yangi axborotni o`zlashtirish va o`zlashtirgan bilimlarini o`zlari tomonidan baholashga qodir, zarur qarorlar qabul qiluvchi, mustaqil va erkin fikrlaydigan shaxslar kerak. Shuning uchun ham, ta`lim muassasalarining o`quv-tarbiyaviy jarayonida zamonaviy o`qitish uslublari interfaol uslublari, innovasion texnologiyalarning o`rni va ahamiyati beqiyosdir. Pedagogik texnologiya va ularning ta`limda qo`llanishiga oid bilimlar, tajriba o`quvchilarni bilimli va yetuk malakaga ega bo`lishlarini ta`minlaydi.

Interfaollik — o`zaro faollik, harakat, ta`sirchanlik, o`quvchi-o`qituvchi, o`quvchi-o`quvchi (sub`yekt-sub`yekt) suhbatlarida sodir bo`ladi. Interfaol metodlarning bosh maqsadi — o`q jarayoni uchun eng qulay muhit vaziyat yaratish orqali o`quvchining faol, erkin, ijodiy fikr yuritish, uni ehtiyoj, qiziqishlari, ichki imkoniyatlarini ishga solishga muhit yaratadi. Bunday darslar shunday kechadiki, bu jarayonda bironta ham o`quvchi chetda qolmay, eshitgan, o`qigan, ko`rgan bilgan fikr- mulohazalarini ochiq-oydin bildirish imkoniyatiga ega bo`ladilar. O`zaro fikr almashish jarayoni sodir bo`ladi. Bolalarda bilim olishga havas, qiziqish ortadi, o`zaro do`stona munosabatlar shakllanadi. Interfaol ta`lim o`z xususiyatiga ko`ra didaktik o`yinlar orqali, evristik (fikrlash, izlash, topish) suhbat-dars jarayonini loyihalash orqali, muamoli vaziyatni hosil qilish va yechish orqali, kreativ-ijodkorlik asosida, axborot kommunikatsion texnologiyalar yordamida amalga oshirish metodlarini o`z ichiga oladi. Axborot kommunikatsion texnologiyalar asosida ta`lim o`z navbatida kompyuter dasturlari yordamida o`qitish, masofadan o`qitish, internet tarmoqlari asosida o`qitish, media-ta`lim metodlaridan iborat.

Boshlang`ich ta`limda o`quvchilarning yosh xususiyatlari, savodxonlik darajalari, shaxsiy tabiatlariga ko`ra didaktik o`yinlar orqali, evristik suhbatlar loyihalashtirish asosidagi metodlar keng qo`llanilmoqda. Agar o`qitish jarayonida har bir o`quvchi o`zining o`zlashtirish imkoniyati darajasida topshiriqlar olib ishlaganida u yuqori sifat va samaradorlikni

ta'minlagan bo'lar edi. Bunday holatni faqat tabaqalashtirilgan ta'lim orqaligina amalga oshirish mumkin. Didaktik o'yinli metodlar o'quvchi faoliyatini faollashtirish va jadallashtirishga asoslangan. Ular o'quvchi shaxsidagi ijodiy imkoniyatlarni ro'yobga chiqarish va rivojlantirishning amaliy yechimlarini aniqlash va amalga oshirishda katta ahamiyatga ega. Bu metod o'quvchini ichki imkoniyatlarini ishga tushishiga, o'ylashga, erkin fikr yuritishga, muloqotga, ijodkorlikka yetaklaydi. Ayniqsa, unda atrof-muhit, hayotni bilishga qiziqish ortadi, uchragan qiyinchilik, to'siqlarni, qanday yengish va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Ta'lim-tarbiya jarayonida asosan o'quvchilarda ta'lim olish motivlarini, ularni turli yo'nalishlardagi qobiliyat qiziqishlarini oshiradigan, biror kasbga moyilliklarini ko'rsatadigan, didaktik o'yinlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Didaktik o'yinlar nazariy, amaliy, jismoniy, rolli, ishchaniik va boshqa yo'nalishdagi turlarga ajratiladi. Ular o'quvchilarda tahlil qilish, mantiqiy fikrlash, tadqiq qilish, hisoblash, o'lchash, yasash, sinash, kuzatish, solishtirish, xulosa chiqarish, mustaqil qaror qabul qilish, guruh yoki jamoa tarkibida ishlash, nutq o'zlashtirish, til o'rgatish, yangi bilimlar olish faoliyatlarini rivojlantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Рахимова, Феруза Нажмиддиновна. "МУЛЬТИМЕДИА ВОСИТАЛАРИНИНГ ИЖТИМОЙ ПЕДАГОГИК ФАОЛИЯТГА ТАЪСИРИ ВА ПЕДАГОГИК-ПСИХОЛОГИК ОМИЛЛАРИ." E Conference Zone. 2023.
2. Najmiddinovna, Rakhimova Feruza, Yuldasheva Malohat Erkinovna, and Karimova Mukarram Khalimovna. "Pedagogical Aspects Of Improving The Socio-Pedagogical Activity Of Students In Multimedia Presentations." Journal of Positive School Psychology 6.11 (2022): 1584-1590.
3. Rakhimova, Feruza. "Model of Developing Communicative and Didactic Competence among Future Teachers." Eastern European Scientific Journal 1 (2019).
4. Najmiddinovna, Rahimova Feruza, and Muxammadiev Baxromjon Baxtiyorjon o'g'li. "FACTORS AFFECTING THE SOCIAL PEDAGOGICAL ACTIVITY OF MULTIMEDIA." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 11.05 (2022): 114-118.
5. Рахимова, Феруза Наймиддиновна. "Value Of Reading Books In Perfection Of Personality." Актуальные научные исследования в современном мире 5-7 (2020): 47-49.
6. Najmiddinovna, Rahimova Feruza. "" GENERAL PEDAGOGY" SCIENCE PRIORITY DIRECTIONS OF DEVELOPMENT." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 10.12 (2022): 1365-1369.
7. JURNALI, ILMYI-NAZARIY. "ILMIY AXBOROTLARI." PEDAGOGIKA 3 (2020).

8. Najmiddinova, Rahimova Feruza. "ADVANTAGES OF USING INTERACTIVE METHODS IN LESSONS." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 1370-1374.
9. Феруза, Рахимова. "ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ ПРЕДМЕТА" ОБЩАЯ ПЕДАГОГИКА". "Актуальные научные исследования в современном мире 5-6 (2018): 97-100.
10. Ёулдашева, Малохат, and Феруза Рахимова. "ВНЕДРЕНИЕ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ." *Ученый XXI века* (2016): 74.
11. Mirkhayitova, Sohiba, and Gulnoza Sharofiddinova Gaipnazarova. "Basics of Technology of the Education Process." *E Conference Zone*. 2022.
12. Sohiba, Mirkhaitova. "DIDACTIC PROCESS PROJECT METHODS." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 1450-1454.
13. Sohiba, Mirkhaitova. "APPLICATION OF EDUCATIONAL TECHNOLOGIES TO THE PROCESS OF TEACHING." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 932-935.
14. Yusupova, N., and S. Mirxaitova. "MUSTAQIL ISHLAR-TALABALAR MUSTAQIL FIKRLASHLARI OMILI SIFATIDA." *Сборники конференций НИЦ Социосфера*. No. 51. Vedecko vydavatel'ske centrum Sociosfera-CZ sro, 2015.
15. Botirova, M., S. Mirxayitova, and O. Tolipova. "PEDAGOGICAL OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF THE KERATIVENESS OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION ORGANIZATIONS."
16. Khushnazarova, M. N. "PROBLEMS OF IMPROVING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF EDUCATORS IN PRESCHOOL EDUCATION." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 1406-1409.
17. Khushnazarova, M. N. "PROBLEMS OF IMPROVING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF TEACHERS OF PRE-SCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 1397-1400.
18. Nodirovna, Khushnazarova Mamura. "PRINCIPLES OF INCREASING THE SHARE OF DIFFERENTIATED EDUCATIONAL METHODS IN THE IMPLEMENTATION OF EDUCATIONAL REFORMS IN UZBEKISTAN." *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW* ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603 11.11 (2022): 126-130.
19. Xushnazarova, M. N. "REQUIREMENTS FOR TEACHERS IN ENSURING THE EFFECTIVENESS OF PRESCHOOL EDUCATION." *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 11.06 (2022): 170-175.
20. Хушназарова, Мамура Нодировна. "МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ ВА УНИ ЗАМОНАВИЙ ТАЛАБЛАР АСОСИДА БОШҚАРИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИХАТЛАРИ." *Современное образование (Узбекистан)* 3 (88) (2020): 63-69.

21. Mukhtarovna, Umarova Mukaddas, and Khushnazarova Mamura Nodirovna. "Technologies Of Professional Development Of Students In The System Of Higher Education." *Journal of Positive School Psychology* 6.11 (2022): 1999-2003.
22. Хушназарова, М. Н. "Педагогические тенденции в воспитании национального достоинства у учащихся академических лицеев и профессиональных колледжей Республики Узбекистан." *Актуальные проблемы современной науки* 6 (2012): 100-104.
23. Erkinovna, Yuldasheva Malohat. "THE ROLE OF ACTIVE LEARNING METHODS IN INCREASING THE LEARNING ACTIVITY OF FUTURE TEACHERS IN INNOVATIVE EDUCATIONAL CONDITIONS." *Conferencea* (2022): 49-52.
24. Erkinovna, Yuldasheva Malohat. "THEORETICAL AND HISTORICAL BASIS FOR THE DEVELOPMENT OF THE COGNITIVE ACTIVITY OF FUTURE TEACHERS IN INNOVATIVE EDUCATIONAL SETTINGS." *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 11.05 (2022): 90-93.
25. Yuldasheva, M., M. Nurmatova, and O. Tolipova. "ADVANTAGES OF USING GAME TECHNOLOGIES IN EDUCATION."
26. Erkinovna, Yuldasheva Malohat. "THE SIGNIFICANCE OF INNOVATIVE EDUCATIONAL CONDITIONS IN THE DEVELOPMENT OF COGNITIVE ACTIVITY OF FUTURE TEACHERS." *E Conference Zone*. 2023.
27. Anvarovna, Djurabaeva Ziroat. "THE ROLE OF FATHER AND MOTHER IN RAISING A GIRL." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 854-857.
28. Anvarovna, Djurabaeva Ziroat. "METHODS AND MEANS OF TEACHING." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 877-880.
29. Rakhimberdieva, Dzhuraboeva Ziroat. "Moral education in pedagogy." *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 11.09 (2022): 260-263.